

# BANKALARIN FON KAYNAKLARI

Prof. Dr. Ahmet UĞUR  
İnönü Üniversitesi İktisat Bölümü  
2020/2021 Güz Dönemi

# Özkaynaklar

- Muhasebe açısından özsermaye kuruluş aşamasında ve faaliyet döneminde kuruluşun ortakları tarafından sağlanan kaynaklar şeklinde tanımlanabilir.
- Teknik deyişle, net varlık tutarı ile borçlar arasındaki olumlu fark özkaynak tutarını verir.
- Özkaynaklar iki ana öğeden oluşur; *sermaye ve yedek akçeler*.
- 5411 sayılı kanunun 44. maddesinde özkaynak;
- «Özkaynak, ana sermaye ve katkı sermaye toplamı ile bu toplamdan sermayeden indirilecek değerlerin düşülmesi sonucu bulunacak tutarı ifade eder» şeklinde tanımlanmıştır.

# Özkaynaklar

- Bankalarda öz kaynak, sermaye sahibi kişi ve kurumların koyduğu kaynaklar (ödenmiş sermaye), bu kaynaklardan türeyen ek kaynaklar (yedek akçeler, dönem kârı/zararı) ve yeniden değerlendirme değer artış fonlarından oluşur.
- 44. maddede «*Ödenmiş sermaye, bankaların fiilen ve her türlü muvazaadan arî olarak ödenmiş veya Türkiye'ye ayrılmış ve ödenmiş sermayelerinden, bilançoda görülen zararın yedek akçelerle karşılanamayan kısmı düşüldükten sonra kalan tutardır*» şeklinde tanımlanmıştır.
- Bir bankanın kuruluş aşamasında, kanunlar asgari ödenmiş sermaye şartı getirmişlerdir.
- Bankalar kanununa göre bir bankanın asgari sermayesi 30 milyon TL olmalıdır.

# Özkaynaklar

- 44. maddede «Yedek akçeler, bankaların 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve ilgili kanunlar ile ana sözleşmelerine göre ayırdıkları yedek akçelerinden varsa bilanço zararının düşülmesinden sonra elde edilen tutardır.» şeklinde tanımlanmışlardır.
- **Yedek akçeler**; bankaların bünyesini sağlamlaştırmak, gelişimini ve devamlılığını sağlamak, banka ortakları ile alacaklıların haklarının korunmasını sağlamak, olası zararlar nedeniyle doğabilecek öz kaynak azalmalarını engellemek amacıyla elde edilen kârın yasal zorunluluk ve/veya isteğe bağlı olarak dağıtılmayıp banka kaynakları içerisinde bırakılmasıdır.
- Bankalar tarafından emniyet fonu olarak ayrılan yedek akçeler, ancak zararların mahsubunda kullanılır.

# Özkaynaklar

- BDDK'nın tanımladığı şekilde özkaynak, bir muhasebe terimi olan özsermayeden ya da finansçıların özkaynak anlayışından farklı bir büyüklük, farklı bir kavramdır.
- BBDK'ya göre Özkaynak; ana sermaye ve katkı sermaye toplamı üzerinden Yönetmelikteki 9'uncu maddede belirtilen indirimlerin yapılması suretiyle hesaplanır.
- *Ana sermaye, çekirdek sermaye ile ilave ana sermaye toplamından oluşur.*
- Çekirdek sermaye ve ilave ana sermaye çeşitli kalemlerin toplamından oluşur.
- Bunların neler olduğu BDDK tarafından çıkarılan **“Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmelik”**te gösterilmiştir.

# Özkaynaklar

- Bankalarda özkaynak tutarı;
  - Bankacılık faaliyetine ilişkin düzenlemelerde,
  - Bankanın taşıyabileceği toplam risk tutarı,
  - Bankanın bir gerçek ya da tüzel kişiye verebileceği kredi,
  - Bankanın edinebileceği taşınmaz mallar,
  - Bankanın yapabileceği iştirakler,
  - Bankanın yetkili organlarının açabilecekleri kredi sınırları konularında da bir ölçü oluşturmaktadır.

# Özkaynaklar

- Bankalarda özkaynak, her ne kadar toplam kaynaklar içinde niceliksel olarak ağırlıklı bir pay taşımasa da banka faaliyetlerinin boyutunu, çapını belirleyen temel ölçü olmaktadır.
- Büyüme hızını artırmak, yeni iştiraklerde bulunmak, yeni taşınmaz mal yatırımlarına girişmek, kredi hacmi ve limitlerini genişletmek isteyen banka özkaynaklarını artırmak zorundadır.
- Bankaların yeterli özkaynağa sahip olmamaları, yasal ve denetim otoritelerinin düzenlemelerine uymamaları bankaların bankacılık faaliyet izninin kaldırılmasına değin uzanan bir sürecin başlamasına yol açar.
- Haziran 2020 tarihi itibariyle Özkaynaklar, Toplam Pasiflerin %10,7'sini oluşturmaktadır.



# Mevduat

- Mevduat, gerçek ya da tüzel kişilerce tasarruf edilen nakdin kullanılmayarak vadeli ya da vadesiz olarak ticari bankalara yatırılmasıdır.
- Tasarruf sahiplerinin bankalardaki birikimlerine, diğer bir deyişle istenildiği anda veya belirli bir vadenin sonunda çekilmek üzere bankalara yatırılan paralara “**mevduat**” denir.
- Bankalar Kanunu'na göre, yazılı ya da sözlü olarak veya bir ivaz karşılığında istenildiğinde ya da belirli bir vadede iade edilmek üzere para toplanması mevduat sayılır.
- **Mevduat**; yazılı ya da sözlü olarak veya herhangi bir şekilde halka duyurulmak suretiyle ivazsız veya bir ivaz karşılığında, istendiğinde ya da belli bir vadede geri ödenmek üzere kabul edilen paradır.
- Bankada mevduat sahibi kişiye de **mudi** denir.
- Bankalar Kanununa göre; ticari bankalar ile özel kanunlarına göre izin verilenler dışında hiçbir gerçek ya da tüzel kişi mevduat toplamaya yetkili değildir.



# Mevduat

- Mevduatın kaydına ve izlenmesine yarayan hesaplara, bankacılık dilinde mevduat hesapları, tevdiat hesapları, alacaklı cari hesaplar, tasarruf hesapları gibi çeşitli isimler verilmiştir.
- Mevduat bankaların kaynakları arasında önemli yer almaktadır (2020 yılı Haziran ayı itibariyle %58,5).
- Bankaların itibar kazanmaları ve rakipleri arasındaki düzeyleri büyük ölçüde mevduat toplama çalışmaları sonucunda elde ettikleri başarı ve ulaştıkları mevduat miktarı ile ölçülmektedir.
- Bankalar tasarruf mevduatını diğer mevduat hesaplarından ayırmak ve mevduat hesaplarını, Merkez Bankasınca tespit edilecek vade ve türlerine göre tasnif etmek zorundadırlar.

# Mevduat Türleri

- Mevduatlar mevzuatta çeşitli türlere ayrılmasına karşın genel olarak aşağıdaki kriterlere göre sınıflandırılabilir:
- 1) Amacına göre
- 2) Hesap sahibine göre
- 3) Vadesine göre
- 4) Tasarruf yetkisine göre
- 5) Para cinsine göre
- 6) Bankalar Kanununa göre

# Amacına Göre Mevduat Türleri

- **Tasarruf Mevduatı:** Gerçek kişiler ile vakıf, dernek, birlik, sendika ve firmaların ihtiyat saiki ile ayırdıkları, faiz geliri elde etmek amacıyla bankaya yatırdıkları ve çek keşide edilmesi dışında ticari işlemlere konu olmayan mevduattır.
- Mevduat bankaları nezdinde açtırılan, gerçek kişilere ait ve münhasıran çek keşide edilmesi dışında ticari işlemlere konu olmayan mevduattır.
- **Ticari Mevduat:** Gerçek kişilerin ticari işletmeleri, her çeşit ortaklıklar, kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunlara bağlı müessese ve bağlı ortaklıkları, genel ve katma bütçeli kuruluşlar, genel yönetimlerin ticari işletmeleri, döner sermayeli kuruluşlarla vakıflar, dernekler, sendikalar, birlikler ve mesleki kuruluşların kurdukları veya katıldıkları ticari işletmelere ve sigorta şirketlerine ait mevduat, ticari mevduat olarak adlandırılır.

# Hesap Sahibine Göre Mevduatlar

- **Gerçek Kişi Mevduatı** : Yalnızca gerçek kişiler tarafından açılan mevduat hesaplarıdır.
- **Tüzel Kişi Mevduatı** : Sadece tüzel kişiler tarafından açılabilen mevduat hesaplarıdır.

# Vadesine Göre Mevduat Türleri

- **Vadesiz Mevduat:** Bankalara belirli bir süreyle bağlı olmaksızın istenildiği zaman geri alınmak üzere yatırılan paralara vadesiz mevduat denir.
- Bankanın izni aranmaksızın hesap sahibi tarafından istenildiği zaman kısmen veya tamamen geri çekilebilen, herhangi bir ihbar veya vade koşulu taşımayan ve faiz tahakkukları yıl sonunda veya hesabın kapatılmasında yapılan mevduattır.
- Her an müşterilerin kullanımına hazır bulundurulması gerektiğinden bankaların vadesiz mevduattaki paralardan yararlanma imkanı sınırlıdır.

# Vadesine Göre Mevduat Türleri

- **Vadeli Mevduat:** Bankalara veya bu konuda yetkili kuruluşlara tevdi edildiği tarihten ancak belli bir süre geçtikten sonra çekilmek şartıyla gerçek veya tüzel kişiler tarafından yatırılan paralara vadeli mevduat denir.
- Mevduat sahibinin yatırdığı parayı sözleşmede belirlenen süre içerisinde çekemediği; bankanın ise bu sürenin sonunda veya ara ödemeli olarak faiz vermeyi taahhüt ettiği mevduat türüdür.
- Vadesinden önce paranın çekilmesi halinde faiz ödemesi yapılmaz.
- Vade süreleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir.
  - 1 aya kadar vadeli (1 ay dahil)
  - 3 aya kadar vadeli (3 ay dahil)
  - 6 aya kadar vadeli (6 ay dahil)
  - 1yıla kadar vadeli
  - 1 yıl ve daha uzun vadeli
- Vadeli TL/YP Mevduat Hesabı **Kırık Vadeli** olarak da açılabilmektedir.
- Kırık Vadeli TL/YP Mevduat Hesabı'nın özelliği ise 1,3,6 ve 12 aylık vadelerin dışında kalan tüm vadelerde açılabilmektedir.

# Vadesine Göre Mevduat Türleri

- **İhbarlı Mevduat:** Bankalara ancak ihbar tarihinden belirli bir gün sonra çekilmek kaydıyla yatırılan paralara denir. Diğer bir ifadeyle, çekilmek istendiğinde belirli bir süre önce bankaya çekileceğinin bildirilmesi gereken mevduat türüdür.
- Örneğin, 7 gün ihbarlı mevduat demek ihbar tarihinden 7 gün sonrasında itibaren istenildiği zaman çekilebilen mevduat demektir.
- İhbarlı mevduatlar ihbar süresi kadar vadeli kabul edilirler.
- İhbarlı mevduat vadesiz mevduat ile vadeli mevduat arasında yer alır ve her iki türün özelliğini taşır.
- Bu mevduat türü 5 Nisan 1994 kararlarından sonra bankalar tarafından önemli fon çekilişlerini önlemek amacıyla kullanılmaya başlanmıştır.
- **Birikimli Mevduat:** Asgari 3 yıl vade ile açılan, sözleşme ile belirlenen aylık veya üç aylık sürelerde hesaba para yatırmaya imkan veren mevduattır.
- Birikimli mevduatta faiz tahakkuku yıllık yapılır ve genelde bankanın verdiği en yüksek faiz oranı uygulanır.



# Tasarruf Yetkisine Göre Mevduat Türleri

- **Bireysel Mevduat:** Kişisel amaçlara yönelik açılan mevduat hesaplarıdır. Bireysel Mevduat Hesabında tasarruf etme ve yatırımı yönlendirme yetkisi sadece hesap sahibine aittir.
- **Müşterek (Birlikte) Mevduat:** Birden fazla kişinin bir araya gelerek birlikte açtıkları mevduat türüdür. Bu mevduat hesabının iki çeşidi vardır.
- **Teselsüllü Müşterek Mevduat:** Hesap sahiplerinin her birinin hesap üzerinde tek başına yetkili olduğu mevduat hesabıdır. Bu mevduat türü genellikle birbirine tam güveni olan kişilerce açılır.
- **Teselsülsüz Müşterek (İştirak Halinde) Mevduat:** Bu mevduat hesabında, hesap ile ilgili herhangi bir işlem yapılacağına, -hesaptan para çekmek gibi- hesap sahiplerinin tamamının imzasına başvurulmaktadır.

# Para Cinsine Göre Mevduat Türleri

- **Türk Parası Mevduat:** Mevduat olarak yatırılan paralar Türk Lirası cinsinden yatırılmışsa Türk parası mevduat denir.
- Hesap kodunun son hanesi çift olanlar TL hesabı olduğunun göstergesidir.
- **Yabancı Paralı Mevduat (Döviz Tevdiat Hesabı):** Yurtiçi ve yurtdışında yerleşik kişilerin, ticari bankalarda açmış oldukları yabancı para cinsinden mevduata verilen isimdir.
- Hesap kodunun son hanesi tek olanlar döviz hesabı olduğunun göstergesidir.

## Diğer Mevduat Türleri

- **Resmi Kuruluşlar Mevduatı:** Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine, özel bütçeli idarelere, düzenleyici ve denetleyici kurumlara, sosyal güvenlik kurumlarına, yerel yönetimlere, mahkemelere, savcılıklara, icra ve iflas dairelerine ve tereke hakimliklerine ait mevduatlardır.
- **Bankalar Mevduatı:** Bankaların başka bankalarda açtıkları mevduat hesaplarıdır.
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve bankalar ile özel kanunlarına göre mevduat kabulüne yetkili bulunan kuruluşlara ait hesaplar "Bankalar" başlığı altında sınıflandırılır.

# Mevduat Sertifikası

- Bankalara belirli bir vade ile yatırılan paralar karşılığında, mevduat sahibine, yatırdığı mevduatın tutarını ve vadesini göstermek üzere verilen yazılı bir belgedir.
- Sertifika sahibi, eğer dilerse bu belgeyi başkalarına devredebilmekte ve parasını geri alabilmektedir. Bu tür sertifikalara **ciro edilebilir** mevduat sertifikası denir.
- Bir kısım mevduat sertifikaları ise ciro edilemeyen niteliktedir. Bunlara "**tüketici mevduat sertifikaları**" da denmektedir.
- Bu tür mevduat sertifikalarının karşılığı, ancak üzerinde adı yazılı olan ilk mudiye ödenebilmektedir.
- Ancak, Türkiye'de mevduat sertifikası uygulaması 1998 yılında son bulmuştur.

# Mevduatta Zamanaşımı

- 5411 sayılı Bankalar Kanununa göre «Her türlü mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklardan son talep, işlem veya hak sahibinin herhangi bir şekilde yazılı talimatı tarihinden başlayarak on yıl içinde aranmayanlar zamanaşımına» tâbidir.
- Zamanaşımına uğrayan mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklar TMSF'ye devredilir.
- Burada iki önemli nokta vardır:
- Birincisi, mevduattan başka bankalar nezdindeki diğer tüm alacak ve emanetlerinde zamanaşımına uğramasıdır.
- Örneğin, bir kişiye gönderilmiş bir banka havalesi, banka müşterisine yapılması gereken faiz veya komisyon ödemleri 10 yıl içinde alınmadığı takdirde zamanaşımına uğrar.
- İkinci önemli nokta, son talep, işlem veya hak sahibinin herhangi bir yazılı talimatı ile zamanaşımı süresinin durdurulacağıdır. Ancak, bankalar genellikle müşteri lehine davranmaktadır.
- Küçükler adına açılan hesaplarda 10 yıllık zamanaşımı süresi küçüğün reşit olduğu tarihte işlemeye başlar.

# Mevduat Karşılıkları

- Kanuni karşılıklar başlangıçta bankaların mevduat yükümlülüklerini karşılayabilmeleri için yeterli likiditeye sahip olmalarını zorlayıcı bir önlem, bir tür **mevduat ihtiyat fonu** olarak öngörülmüştür.
- Günümüzde merkez bankaları veya para otoritelerinin ekonomideki *genel kredi ve para hacmini kontrol altına almada ve bankaların aktiflerinin büyüklüğünü dolaylı bir şekilde ayarlama*da kullandıkları bir **para politikası aracıdır**.
- Mevduat karşılıkları, günümüzde mevduat sahiplerinin haklarını güvence altına almaya yönelik bir likidite sorunu olmaktan ziyade ekonomide istikrar sağlama amacına yöneliktir.
- Birçok ülkede mevduat karşılıklarının merkez bankasındaki özel bir bloke hesaba yatırılması zorunlu olduğu halde bunun yanında bazı ülkelerde, kasada nakit olarak muhafaza, kısa süreli kamu kesimi bonolarına veya sınırlı bir şekilde likiditesi yüksek menkul değerlere yatırılmasına da olanak tanınmaktadır.



# Mevduat Karşılıkları Türkiye Uygulaması

- 2005 yılına kadar Türkiye’de **Disponibilite + Munzam Karşılıklar** uygulaması söz konusuydu.
- Türkiye’de zorunlu karşılıklara ilişkin esaslar 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu’nun 40’inci maddesinin II numaralı fıkrasına dayanılarak çıkartılan 2005/1 sayılı tebliğle belirlenmiştir.
- 2005 yılında disponibilite ve munzam karşılıklar kalkmış, yerini bankaların TCMB’ye yatırmak zorunda oldukları **zorunlu karşılıklar** (ya da kısaca karşılıklar) almıştır.
- Türkiye’de faaliyet gösteren tüm bankalar ile finansman şirketleri bu tebliğ kapsamına alınmışken; kıyı bankacılığı, İller Bankası, Türkiye İhracat Kredi Bankası, Türkiye Kalkınma Bankası ve TMSF’ye devredilen kredi kuruluşları kapsam dışında bırakılmıştır.



# Mevduat Karşılıkları Türkiye Uygulaması

- **Disponibilite:** Merkez Bankası'nın bankaların kabul ettiği mevduata karşılık kasalarında tutulmasını zorunlu kıldığı parasal karşılıklardır.
- Ankes zorunlu olmadığı halde disponibilite zorunludur.
- **Munzam Karşılık:** Merkez bankasının disponibiliteye ek olarak bankaların kaynaklarından kendisine yatırımlarını zorunlu kıldığı miktardır.
- **Ankes:** Bankaların mevduat çekilişi veya günlük işlemlere ilişkin ödemelerini karşılayabilmeleri amacıyla kasalarında hazır bulundurdukları paraya **ankes** denir.
- Bunun miktarı ve şekli bir zorunluluğa değil bankaların kendi karar ve uygulamalarına bağlıdır. Bankalar gün sonunda bu değerleri genellikle TCMB'ye gecelik olarak borç verirler.

# Mevduat Karşılıkları Türkiye Uygulaması

- Zorunlu karşılığa tabi Türk lirası ve yabancı para yükümlülüklerini oluşturur:
  - a) Mevduat/katılım fonu
  - b) Repo işlemlerinden sağlanan fonlar (Borsa İstanbul piyasalarından sağlananlar hariç).
  - c) Kullanılan krediler (Hazine garantisiyle sağlananlar hariç).
  - ç) İhraç edilen menkul kıymetler (net).
  - d) Sermaye hesaplamasına dâhil edilmeyen borçlanma araçları.
  - e) Yurt dışı merkeze yükümlülükler (net).
  - f) Kredi kartı ödemelerinden borçlar.

# Mevduat Karşılıkları Türkiye Uygulaması

- Zorunlu karşılığa tabi yükümlülükler iki haftada bir cuma günleri itibarıyla hesaplanır.
- Cuma gününün resmi tatil gününe rastlaması halinde, yükümlülüklerin hesaplanmasında bir önceki iş günü esas alınır.
- Zorunlu karşılıklar esasen, Türk lirası yükümlülükler için Türk lirası olarak, yabancı para yükümlülüklerde ise ABD doları cinsinden olan kısmı için ABD doları, kalan kısmı için ise ABD doları veya euro olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasındaki hesaplarda tesis edilmektedir.
- Tebliğ 12. Maddesine göre Zorunlu karşılıklara Merkez Bankasınca tespit edilen usul ve esaslara göre faiz ödenebilir.

# Mevduat Karşılıkları Türkiye Uygulaması

- Tebliğe göre zorunlu karşılık oranları Türk lirası yükümlülükler için aşağıdaki gibidir:

| Mevduat/katılım fonu (yurt dışı bankalar mevduatı/katılım fonu hariç) |      |
|-----------------------------------------------------------------------|------|
| a) Vadesiz, ihbarlı, 1 aya kadar ve 3 aya kadar (3 ay dâhil) vadeli   | %7   |
| b) 6 aya kadar (6 ay dâhil) vadeli                                    | %4   |
| c) 1 yıla kadar vadeli                                                | %2   |
| ç) 1 yıl ve 1 yıldan uzun vadeli                                      | %1   |
| Diğer yükümlülükler (yurt dışı bankalar mevduatı/katılım fonu dâhil)  |      |
| a) 1 yıla kadar (1 yıl dâhil) vadeli                                  | %7   |
| b) 3 yıla kadar (3 yıl dâhil) vadeli                                  | %3,5 |
| c) 3 yıldan uzun vadeli                                               | %1   |

# Mevduat Karşılıkları Türkiye Uygulaması

- Zorunlu karşılık oranları yabancı para yükümlülükler için aşağıdaki gibidir:

|                                                                                   |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Mevduat/katılım fonu (yurt dışı bankalar mevduatı/katılım fonu hariç)             |     |
| a) Vadesiz, ihbarlı, 1 aya kadar, 3 aya kadar, 6 aya kadar ve 1 yıla kadar vadeli | %22 |
| b) 1 yıl ve 1 yıldan uzun vadeli                                                  | %18 |
| Diğer yükümlülükler (yurt dışı bankalar mevduatı/katılım fonu dâhil)              |     |
| a) 1 yıla kadar (1 yıl dâhil) vadeli                                              | %24 |
| b) 2 yıla kadar (2 yıl dâhil) vadeli                                              | %19 |
| c) 3 yıla kadar (3 yıl dâhil) vadeli                                              | %14 |
| ç) 5 yıla kadar (5 yıl dâhil) vadeli                                              | %10 |
| d) 5 yıldan uzun vadeli                                                           | %8  |

# Mevduat Karşılıkları Türkiye Uygulaması

- Zorunlu karşılık oranları TCMB tarafından ülke ekonomisinin içinde bulunduğu duruma göre belirlenir.
- Zorunlu karşılık oranları, ekonomideki kaydi para ve kredi arzını daraltmak ya da genişletmek için yükseltilebilir ya da düşürülebilir.
- Zorunlu karşılık oranlarında yapılan değişiklikler, bankaların kaynak maliyetini ve plase edebilecekleri mevduat tutarını doğrudan etkiler.

# Mevduat Karşılıkları Türkiye Uygulaması

- Türkiye’de zorunlu karşılıklar, 2011 yılı sonuna kadar hangi para cinsinden mevduat veya kaynak toplanmışsa o para cinsinden karşılık yatırılması yöntemiyle uygulandı.
- TL ile toplanan mevduat için zorunlu karşılık TL, Dolarla toplanan mevduat veya kaynak için zorunlu karşılık Dolar ile yatırılıyordu.
- TCMB, *2011 yılı sonunda* bu yönteme bir alternatif getirerek TL ile toplanan mevduat ve kaynağın belirli bir bölümü için zorunlu karşılığın dövizle (Dolar veya Euro) veya altınla da yatırılabilmesi olanağını tanıdı.
- Buna **rezerv opsiyon mekanizması (ROM)** adı veriliyor.



# Mevduat Karşılıkları Türkiye Uygulaması

- ROM, bankaların TCMB'de tutmak zorunda oldukları Türk lirası zorunlu karşılıkların belirli bir yüzdesini döviz (dolar ve/veya euro) ve standart altın cinsinden tesis edebilmelerine imkân tanıyan bir uygulamadır.
- OM ile bankalara Türk lirası likidite gereksinimlerini karşılamak için döviz varlıklarını belli oranlarda kullanabilme imkânı sunulmaktadır.
- Türk lirası zorunlu karşılıkların her birimi için tesis edilebilecek yabancı para veya altın karşılığını belirleyen katsayılar ise **Rezerv Opsiyonu Katsayısı (ROK)** olarak tanımlanmıştır.

# Mevduata Faiz Hesaplamaları

- Resmi Mevduat hariç, mevduata uygulanacak faiz oranları banka ile müşteri arasında serbestçe belirlenir.
- Ancak, bankalar müşterilerine verebilecekleri azami faiz oranlarını ilan tarihinden önce TC Merkez Bankası'na bildirmek ve uygulayacakları azami mevduat faiz oranlarını tüm şubelerde müşterilerinin görebileceği şekilde ilan etmek zorundadırlar.
- Faiz kazancı elde eden mudiler faiz tutarı üzerinden Gelir Vergisi Stopajı ödemek zorundadırlar.
- Bu stopaj banka tarafından kesilmekte ve kalan net faiz tutarı mudiye ödenmektedir.
- **Net Faiz Kazancı = Brüt Faiz – Gelir Vergisi Stopajı**

# Mevduata Faiz Hesaplamaları

- **Valör:** Üzerinde daha önceden anlaşma sağlanmış olan bir işlemin yerine getirileceği tarihtir.
- Faiz hesaplanırken banka tarafından paranın işleme alındığı, faizin işlemeye başlandığı tarihe denilmektedir.
- Aynı şekilde bir fonun mevduat sahibince fiili olarak kullanılabileceği tarihe de valör denilmektedir.
- Mevduatta valör tarihi, paranın bankaya yatırıldığı günü takip eden ilk iş günüdür.
- Valör aslında bankaların, tüketicilerin yaptığı işlemler için parayı daha fazla tutmak adına bu paradan faydalanmasıdır.

# Faiz Kavramı

- Faiz, paranın kirası ya da kullanım bedelidir.
- Belirli bir miktar para ödünç verildiğinde anaparanın üzerinde ele geçen her türlü meblağ faiz olarak adlandırılır.
- Faiz, fiyat olarak ödeme süresinin ve katlanılan riskin bir fonksiyonu şeklinde düşünülebilir.
- Faiz oranları para ve sermaye piyasalarında fon talebi ve fon arzının karşılıklı etkileşimleriyle oluşur.
- Faiz, basit ve bileşik olmak üzere iki şekilde hesaplanır.
- Faizi enflasyonla bağlantısına göre ayrıca nominal ve reel faiz olmak üzere ikiye de ayırabiliriz.

# Nominal Faiz

- **Nominal faiz**, piyasada uygulanan cari faiz oranıdır.
- Enflasyonu içeren faiz oranına nominal faiz denir.
- Ekonomide yaygın olarak kullanılan bu faiz oranı, işlem anında belirtilen ve o anda geçerli olan cari faiz oranını ifade eder.
- Diğer bir ifadeyle, işleme konu olan ve finansal varlığın üzerinde yazılı olan faiz oranıdır.

# Reel Faiz

- **Reel getiri veya reel faiz oranı** enflasyonun etkisinden arındırılmış faiz oranıdır.
- Basitçe; «**Nonimal Faiz Oranı – Enflasyon Oranı**» şeklinde hesaplanır.
- **Irving Fisher** nominal faiz, reel faiz ve enflasyon arasındaki ilişkiyi şu şekilde ortaya koymaktadır:

$$1 + \text{Reel Faiz Oranı} = \frac{1 + \text{Nominal Faiz Oranı}}{1 + \text{Enflasyon Oranı}}$$

- Bu formülde göz ardı edilmemesi gereken husus, enflasyon değeri geçmiş döneme ilişkin değer değil gelecek dönem için beklenen enflasyonu ifade etmektedir.
- Enflasyonun çok düşük olduğu ülkelerde reel faiz oranını basit şekilde hesaplamak doğru şekilde yapılan hesaplamadan çok farklı sonuçlar üretmez.
- Ancak, yüksek enflasyon yaşayan ülkelerde doğru hesaplama yöntemini kullanmak bir zorunluluktur.

# Nominal ve Reel Faiz

- **Örnek 1:** %8 faiz oranı ve %5 enflasyon durumunda reel faiz oranı nedir?
- **Örnek 2:** Enflasyon oranının %15 olduğu bir ülkede reel olarak %10 getiri kazanmak için hangi nominal faiz oranından yatırım yapılmalıdır?



# Basit Faiz

- Basit faizde ödenecek faiz ya da kazanılacak faiz aynı anapara üzerinden hesaplanır.
- Basit faizli borçlanmalarda faiz, sürenin tamamı için aynı anapara üzerinden hesaplanır.
- Faiz oranları genellikle yıllık olarak ifade edilir.
- Faiz oranında herhangi bir dönem belirtilmemişse daima yıllık olarak anlaşılmalıdır.
- Yıldan daha kısa devrelerden bahsedilecekse, bu devreye ait faiz oranı özellikle belirtilmiş olmalıdır.
- **Basit Faiz Tutarı = Anapara x Faiz Oranı x Süre**
- **$I = P \times i \times t$**

# Basit Faiz

- Basit faiz formülünde süre ile faiz oranının uyumlu olmasına dikkat edilmelidir.
- Eğer faiz oranı yıllık olarak verilmişse süre de yıllık, faiz oranı aylık ya da günlük olarak verilmişse süre de aylık ya da günlük olarak ele alınmalıdır.
- Faiz oranı yıllık verildiğinde, süre ay olarak verilmişse, sürenin yıl karşılığı;

$$t = \frac{\text{Ay Sayısı}}{12}$$

- Faiz oranı yıllık verildiğinde, süre gün olarak verilmişse, sürenin yıl karşılığı;

$$t = \frac{\text{Gün Sayısı}}{360 \text{ ya da } 365}$$

# Basit Faiz

- Bir paranın belirli bir süre sonunda belirli bir faiz oranıyla bulacağı değere bu paranın **gelecekteki değeri** denir.
- Diğer bir ifadeyle, anaparaya faiz ilave edildiğinde anaparanın gelecekteki değeri bulunur.
- Gelecekteki değer, bir yatırımın faiz kazandıktan sonra ulaşacağı değerdir.

$$\begin{aligned} F &= P + I \\ &= P + P.i.t \\ &= P (1 + i.t) \end{aligned}$$

- **Bugünkü değer**, gelecekteki nakit akışlarının şu anki değeridir.
- Gelecekteki bir değer bugünkü değerini bulmaya **iskontolama** da denir.

$$P = \frac{F}{1 + i.t}$$

# Örnek

- Ezgi, kendisine üç ay gerekli olmayan 2.000 TL'sini üç aylık mevduata yatırmıştır. Banka %9 faiz vermektedir. Geçerli mevzuata göre elde edilen faiz gelirinden %15 vergi kesintisi yapılmaktadır. Ezgi'nin üç ay sonra elde edeceği net faiz gelirini hesaplayınız.

# Örnek

- $P = 2.000 \text{ TL}, \quad r = \%9, \quad t = 3/12 \quad I = ?$
- $I = P * r * t$
- $I = 2.000 * 0,09 * 3/12$
- $I = T_{45}$
- Net faiz geliri =  $45 - 6,75 = 38,25 \text{ TL}$  olur.

# Basit Faiz

- **Örnek 1:** Bankaya basit faizle 4 yıllığına %20 faiz oranıyla yatırılan 3.200 TL'nin kazanacağı faiz miktarı ne kadardır?
- **Örnek 2:** 10.000 TL yıllık %18 faiz oranından 3 yıllığına basit faize yatırılırsa vade sonunda elde edilecek toplam para ne kadar olur?
- **Örnek 3:** 5.000 TL'sini %24 faiz oranından 6 aylığına bankaya yatıran bir yatırımcının vade sonunda eline geçeceği parayı hesaplayınız.
- **Örnek 4:** 1.000 TL 45 günlüğüne %15 faiz oranıyla bankaya yatırılmıştır. Faiz tutarını bulunuz.
- **Örnek 5:** 1.000 TL 3 aylığına basit faizle bankaya yatırılmış, dönem sonunda 1.120 TL'ye ulaşmıştır. Buna göre faiz oranını bulunuz.
- **Örnek 6:** 1.000 TL %24 basit faiz oranıyla bankaya yatırılmış, dönem sonunda 1.120 TL'ye ulaşmıştır. Buna göre para bankada ne kadar kalmıştır?

# Bileşik Faiz

- Genellikle kısa vadeli finansal işlemlerde basit faiz, uzun vadelilerde bileşik faiz kullanılır.
- Basit faizle bileşik faiz arasındaki farklılık, basit faizde sermaye her devre değişmezken, bileşik faizde her devre bir önceki devrenin faizi kadar artmasıdır.
- **Bileşik faiz**, bir yatırım dönemi boyunca kazanılan faizin sonraki dönemde anaparaya ilave edilerek yatırıma tabi tutulması sonucunda elde edilen getiriyi gösteren faizdir.
- Kısaca bileşik faiz, faiz üzerinden faizin hesaplandığı bir faiz hesaplama yöntemidir.

$$F = P (1 + i)^t$$



# Bileşik Faiz

- Basit ve bileşik faiz arasındaki farklılıklar faiz oranları yükseldikçe ve süre uzadıkça büyüyecektir.
- Bugün **sürekli faiz** ile değerlendirilmek üzere yatırılan A tutarındaki yatırımın gelecek değeri ise;

$$F = P \cdot e^{it}$$

- Bileşik faizde dönem faiz oranlarının farklı olması durumunda gelecek değer:

$$F = P (1+i_1) (1+i_2) \dots (1+i_n)$$

# Örnek

- Bir bankaya %12 faiz oranıyla 4 yıllığına yatırılan 15.000 TL,
- a. Faizlendirmenin yılda bir defa yapılması durumunda,
- b. Faizlendirmenin yılda iki defa (altı ayda bir) yapılması durumunda kaç TL'ye ulaşır?

# Örnek

- **Çözüm A)**

- $P = 15.000 \text{ TL}, i = \%12, n = 4, F = ?$

- $F = P (1 + i)^n$

- $F = 15.000 * (1 + 0,12)^4$

- **$F = 23.603 \text{ TL}$**

- **Çözüm B)**

- $P = 15.000 \text{ TL}$

- $i = \%6 (\%12 / 2)$  (yıldaki devre sayısı 2 olduğundan yıllık faiz oranı 2'ye bölünmektedir)

- $n = 8 (4 * 2)$  (yıldaki devre sayısı 2 olduğundan yıl sayısı 2 ile çarpılmaktadır)

- $F = ?$

- $F = P (1 + i)^n$

- $F = 15.000 * (1 + 0,06)^8$

- **$F = 23.908 \text{ TL}$**

# Bileşik Faiz

- **Örnek 1:** Bir firma 10.000 TL'yi %12 faiz oranıyla 5 yıllığına bileşik faiz esasına göre bankaya yatırmıştır. Buna göre gelecek değeri bulunuz.
- **Örnek 2:** 10000 TL %18 yıllık faiz oranından 3 yıllığına bileşik faizle faize yatırılırsa vade sonunda elde edilecek faiz geliri ne kadar olur?
- **Örnek 3:** Bankaya 4 yıllığına %16 bileşik faiz oranından 6 aylık vadelerle yatırılan 2.000 TL'nin gelecek değerini bulunuz.
- **Örnek 4:** Bankaya %12 faiz oranından aylık olarak 2 yıllığına yatırılan 1000 TL'nin sağlayacağı faiz tutarı ne kadardır?
- **Örnek 5:** Bir yatırımcının 5 yıl sonra 1.762 TL elde edebilmek için %12 faiz oranı ile bileşik faiz hesaplamasına göre bugün bankaya kaç TL yatırmalıdır?

# Bileşik Faiz

- **Örnek 6:** Belirli tutardaki bir para %12 faiz oranı ile 3 aylık vadelerle 3 yıllığına bir bankaya yatırılmıştır. Söz konusu paranın basit ve bileşik faiz yöntemleriyle hesaplanan gelecek değerleri arasındaki fark 328,8 TL olduğuna göre başlangıçta bankaya yatırılan para tutarını hesaplayınız.
- **Örnek 7:** Bir yatırımcı bir miktar parasını aylık vadelerle 2 yıllığına %12 faiz oranında bankaya bileşik faize yatırmıştır. Vade sonunda 809,2 TL faiz kazanmıştır. Bu verilere göre;
  - a) Bu yatırımcının bankaya başlangıçta yatırdığı para tutarı ne kadardır?
  - b) Aynı faiz tutarını faiz oranı aynı kalırsa basit faiz yöntemiyle kaç ayda elde edebilir?

# Alınan Krediler

- Bankalar yurtiçi ve yurt dışı diğer banka ve finans kurumlarından da kredi almak yoluyla kaynak sağlamaktadırlar.
- Bankacılık sektörünün Haziran 2020 tarihli bilançosuna baktığımızda alınan krediler kaynaklar içinde % 10,6'sını oluşturmaktadır.
- Bu kapsamda yurtdışı bankalardan sağlanan **Sendikasyon ya da Konsorsiyum kredileri** ülkemizde banka kaynakları içinde son yıllarda önemli bir yer tutmaktadır.

# Sendikasyon (Konsorsiyum) Kredileri

- Bir ülkeye, bir bankaya veya bir şirkete kredi sağlamak amacıyla çeşitli ülkelerden bir grup banka tarafından oluşturulan konsorsiyumca verilen kredilerin adıdır.
- **Sendikasyon kredisi**, tek bir borçluya büyük tutarda kredi sağlamak üzere birden fazla mali kurumun aralarında oluşturdukları geçici bir ortaklıktır.
- Sendikasyon kredileri, büyük hacimli borç vermekten doğan riskin dağıtılması esasına dayanan bir finansal tekniktir.
- Sendikasyon kredileri iki temel özelliği ile diğer kredi tiplerinden ayrılır.
- Bunlar; işlemin birden fazla kredi vereni barındırması ve her bir kredi verenin farklı ve ayrılabilir bir yükümlülükle toplam tutarın kendisine ait kısmını ödemeyi garanti etmesidir.

# Sendikasyon (Konsorsiyum) Kredileri

- Sendikasyon kredilerinin ilk örnekleri «**club deal**» olarak ifade edilen klüp kredileridir.
- Genellikle finansman ihtiyacı olan bir kurumun göreceli olarak daha küçük miktarlı bir kredi için daha önceden tanıdığı ve iş yaptığı bankaları kesin bir hiyerarşik ya da organize yapı oluşturmada bir araya getirmesi ve finansman ihtiyacını bu banka grubundan karşılamasıdır.
- Bir kulüp kredisinde kredi verenler genellikle benzer miktarlarla krediye katılırlar.



# Sendikasyon (Konsorsiyum) Kredileri

- **Lider banka** borçludan sendikayı kurup kredi işlemini gerçekleştirmek üzere yetki alan bankaya verilen addır.
- Bir lider finansman kurumu, **önder (lider) banka** kredinin başlangıcından tümüyle geri ödeninceye kadar kredinin düzenlenmesinde ve organizasyonunda belirleyici role sahiptir.
- Lider banka borçlu tarafından seçilir ve borçlu lider bankaya sendikasyonu oluşturması için yazılı yetki verir.
- Genellikle sendikasyona en yüksek tutar ile katılan, en kıdemli banka olmakla birlikte katılımcı bankalardan daha küçük bir tutar ile katılmayı da tercih edebilir.
- **Lider banka**, tanınmış, itibarı yüksek, diğer bankalarla iyi ilişkiler kurabilen ve kredinin dağılımını sağlayabilecek büyük bir banka olmalıdır.
- Lider banka borçlu ile görüşme ve kredi koşullarının belirlenmesi sorumluluğunu taşıdığı gibi sendikasyonun oluşturulmasından, yani katılımcı bankaları bulmaktan da sorumludur.
- Büyük kredilerde iki ya da daha fazla önder banka kredi sürecinde yer alabilir.

# Sendikasyon (Konsorsiyum) Kredileri

- Kredi işlemleri tamamlandıktan sonra lider bankanın önem açısından yerini **Ajan Banka** alır.
- Ajan banka çoğu kez lider bankadır.
- Ajan bankanın görevi; vadesinde faizin tahsili ve katılımcılara ödenmesi, kredinin amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını izlemek, kredinin vadesinde anapara ve faizi tahsil ederek katılımcılara ödemek.
- Sendikasyon kredilerinde faiz oranları genellikle **LIBOR**(London Interbank Offered Rate = LIBOR) oranları referans olarak oluşmaktadır ve ek olarak kredi verilecek kuruluşun risk derecesine göre risk primi eklenerek tespit edilmektedir.
- LIBOR, Londra bankalararası para piyasasında kredibilitesi yüksek bankaların birbirlerine ABD doları üzerinden borç verme işlemlerinde uyguladıkları faiz oranıdır.

## Sendikasyon (Konsorsiyum) Kredileri

- Halkbank, Amerika, Avrupa, Asya gibi geniş bir coğrafyaya yayılmış 17 ülkeden yeni katılımcıların da yer aldığı 34 finansal kuruluşun katıldığı konsorsiyumla 1 yıl vadeli sendikasyon kredisi protokolüne imza attı. Banka protokol çerçevesinde uluslararası piyasalardan toplam 511,5 milyon euro ve 112 milyon dolar tutarında sendikasyon kredisi sağladı. Kredinin toplam maliyeti yıllık Libor/Euribor +%0,90 yıllık olarak gerçekleşti.
- Akbank, uluslararası piyasalardan 980 milyon ABD Doları karşılığı 285 milyon ABD Doları ve 591 milyon Avro olmak üzere 367 gün vadeli sendikasyon kredisi sağlamıştır. Kredinin maliyeti ABD Doları ve Avro kısımlar için sırasıyla Libor+%2,75 ve Euribor+%2,65'tir.

# Para Piyasasından Borçlanmalar

- Para piyasasında borçlanma, bankaların geçici likidite sıkışıklıklarına düştüklerinde başvurdukları bir kaynak sağlama yöntemidir.
- Bankalar kısa dönemli nakit ihtiyaçlarını karşılamak üzere en fazla bankalararası para piyasasından borç almakta veya repo işlemi ile fon sağlamaktadır.
- 2020 yılı Haziran ayı Türk bankacılık sektörü bilançosuna göre para piyasalarına borçlar kalemi pasiflerin %5,7'sini oluşturmaktadır.

# Repo

- Repo, taraflardan birinin menkul kıymetlerini diğerine belirlenen bir tarihte ve belirlenen bir fiyattan satın alma vaadiyle satma anlaşmasıdır.
- Repo deyimi İngilizce "Repurchase Agreement" teriminin kısaltılmış şekli olup, geri satın alma taahhüdü ile satmak anlamına gelmektedir.
- Repo yapan taraf parayı kullanan taraf olmakta ve vadesinde menkul kıymetlerini geri satın almaktadır.
- Bankalar repo yoluyla portföylerindeki menkul kıymetlerini kaynak sağlayacak şekilde kullanmaktadırlar.
- Repo işleminde uygulanacak faiz ve geri satın alma tarihi menkul kıymetin vadesini geçmemek üzere taraflarca serbestçe belirlenmektedir.
- Örneğin, menkul kıymetlerin vadesine 20 gün kalmış ise repo 25 günlük yapılamaz, reponun vadesi 20 günü geçemez.

# Repo

- Teminatsız nakit krediden farklı olarak bir repo işleminde ödünç alan tarafından yatırımcıya, genel olarak menkul kıymet olmak üzere, bir maddi teminat verilmektedir.
- İşlemin sonunda teminat ödünç alana geri iade edilir.
- Bu teminatın temel fonksiyonu ödenen nakit karşılığında yatırımcıya bir güvence sağlamaktır.
- Repo işleminde menkul kıymetler teminat olarak kullanılmakta ve alınan paranın geri ödenmemesi durumunda piyasada satılma imkanı bulunmaktadır.
- Teminatın etkin olarak kullanılabilmesi için teminat olarak verilen menkul kıymetin piyasa değerinin en azından ödünç verilen nakit karşılığı ve işlem dolayısıyla kazanılacak faiz getirisi toplamına eşit olması gerekmektedir.

# Repo

- Geri alma taahhüdü ile yapılan satım işlemi şeklinde özetlenebilecek repo işlemlerinde alım satım işlemi gören menkul kıymetler: *Devlet tahvilleri, hazine bonoları, özel sektör bono ve tahvilleri ile piyasada ya da borsada işlem gören diğer borçlanma senetlerini* kapsamaktadır.
- Bankalarla repo işlemleri fiziki olamayan şekillerde yapılır.
- Resmi hesaplarda bu araçlara yatırım yaptığınız gözükür.
- Bunun sonucunda elinizde sadece banka ile aranızda düzenlenen makbuza sahip olursunuz.
- Vade süresi bitiminde de makbuzu geri vererek, önceden kararlaştıran miktarda para kazanırsınız.



# Repo Türleri

- **Ters Repo:** Geri satma vaadiyle alınan menkul kıymetlerin vade sonunda anapara ve faiz alınarak geri verilmesi işlemidir. Ters repo yapan taraf, parayı kullandıran taraf olmakta ve geri satım taahhüdü ile menkul kıymetin alımı yapılmaktadır.
- **Gecelik Repo:** Gecelik repo işlemlerinde vade bir gündür. Bu tür repo işlemlerinde aksi kararlaştırılmadıkça valör aynı gündür ve nihai takas ertesi gün gerçekleştirilir. Eğer valör cuma günü ise teslimat pazartesi olmakla birlikte işlem yine gecelik repodur.
- **Açık Repo:** Belirsiz bir vade için yapılan işlemlere açık repo denir. Vadesi belirlenmemiş repodur. Sözleşme herhangi bir tarihte taraflardan birisi veya her ikisi tarafından sona erdirilebilir.
- **Fiktif (Karşılıksız) Repo:** Fiktif repo işleminde iki durum söz konusudur.
  - 1- Repo işlemine konu sermaye piyasası aracı, kıymeti satan tarafın portföyünde gerçekte mevcut olmamasına rağmen işlem gerçekleştirilmektedir. Bu durumda el değiştiren menkul kıymet değil sadece kıymeti temsil eden makbuz ya da dekont olmaktadır.
  - 2- Aynı tutar ve tanımdaki menkul kıymet, birden fazla kişiye birden fazla işlem yapılarak satılmakta ve böylece açığa satış durumu çıkmaktadır. Burada işlemlerin sadece bir tanesi gerçek diğerleri hayali olarak gerçekleştirilmektedir.
- **Sürekli Repo:** Bu repo türünde vade sonunda sözleşme taraflardan birinin ihbarı olmadıkça otomatik olarak yenilenmektedir.



# Repo İşleminde Fiyatlandırma

- Satış fiyatı repo yapan tarafın menkul kıymet karşılığı başlangıçta elde ettiği paradır. Dolayısıyla, satış fiyatı menkul kıymetin repo yapıldığı tarihteki piyasa fiyatıdır.
- Aşağıda sadece hazine bonosu ile reponun yapılışı anlatılacağından satış fiyatının bulunması da hazine bonoları için anlatılmıştır.
- Hazine bonoları iskontolu olarak ihraç edilir ve piyasa fiyatı aşağıdaki gibi bulunur:

$$SF = \text{Nominal Değer} / [1 + (i \times n/365)]$$

- i: Hazine bonosunun faiz (iskonto) oranı
- n: Hazine bonosunun vadesi (kalan gün sayısı)

# Repo İşleminde Fiyatlandırma

- Repo işleminin belirli bir süre sonra geri satın alma taahhüdü ile yapılan menkul kıymet satış işlemi olduğu belirtilmişti. Burada geri satın alma fiyatı satış fiyatından daha yüksek olmaktadır. Aradaki bu fark yatırımcının kazancını oluşturmaktadır.
- Repo işlemini yapan kurumun nakit ihtiyacı, yatırım tutarı, vade ve güncel piyasa koşulları repo getirisinin belirlenmesinde etkindir.
- Repo fiyatını belirleyen formül şu şekildedir.

t

- $RF = SF \times [1 + (r \times \frac{t}{365})]$

365

- RF = Repo Fiyatı (Geri Satın Alma Fiyatı)
- SF = Satış Fiyatı
- r = Repo Faiz Oranı
- t = Repo Vadesi (Gün Sayısı)

# Repo İşleminde Fiyatlandırma

- **Örnek 1:** ABC Bankası Hazinesinin ihalesine katılarak 90 gün vadeli ve 100.000 TL nominal değerli hazine bonolarını %14 iskonto oranı ile alıyor. Banka bu hazine bonoları ile aynı gün 30 gün vadeli ve %12 faiz oranı ile repo işlemi yapıyor. Bankanın bu repo işlemine ödeyeceği faiz tutarını hesaplayınız.
- **Örnek 2:** A Bankası elindeki 50.000 TL nominal değerli vadesine 120 gün kalmış hazine bonoları ile 10 gün vadeli repo işlemi yapmıştır. Bonoların faiz oranı %12, repo işleminin faiz oranı %10 ise bankanın bu repo işlemine ödeyeceği faiz tutarı ne kadardır?
- **Örnek 3:** Bir banka satış fiyatı 30.000 TL olan bir repo işleminde 657,53 TL faiz ödemiştir. Bu repo işleminin faiz oranı %20 olduğuna göre reponun vadesi kaç gündür?

# İhraç Edilen Menkul Kıymetler

- Bankalar borçlanmaya yönelik menkul kıymetler çıkarmak yoluyla da kaynak sağlamaktadırlar.
- İhraç edilen menkul kıymetler bonolar, varlığa dayalı menkul kıymetler ve tahviller olmak üzere üç kısımda izlenmektedirler.
- Haziran 2020 tarihli Türk bankacılık sektörü bilançosuna göre ihraç edilen menkul kıymetler toplam pasiflerin %4,6'sını oluşturmaktadır.
- **Varlığa dayalı menkul kıymet (Asset Backed Securities)** çıkarılması, diğer ismiyle **menkul kıymetleştirme**, likit olmayan banka varlıklarından bir havuz oluşturulup bu havuzun nakit akışı güvence olarak gösterilerek menkul kıymet çıkarılmasıdır.
- Menkul kıymetleştirme, bankanın vermiş olduğu tüketici kredisi, konut kredisi, ihracat kredisi gibi belirli kredilerden bir havuz oluşturularak ve bu havuzun sağlayacağı nakit akışı güvence olarak gösterilerek menkul kıymet çıkarılması ve yatırımcılara satılmasıdır.
- Menkul kıymetleştirme, kısaca, kredilerin menkul kıymetlere dönüştürülmesi süreci olarak da tanımlanmaktadır.

# İhraç Edilen Menkul Kıymetler

- **İpoteğe dayalı borçlanma senetleri (Mortgage Backed Securities)**, ipotekle güvence altına alınan kredilerden bir havuz oluşturarak bu kredi havuzu güvence olmak üzere borçlanma senetleri (menkul kıymet) çıkarılmaktadır.
- Bankalar, yalnız ticari gayrimenkul ipoteği karşılığı vermiş oldukları kredileri güvence olarak göstererek **ticari gayrimenkul ipoteğe dayalı menkul kıymet (commercial mortgage backed security)** çıkarabilecekleri gibi sadece **ipotekli konut kredilerinin sağlayacağı nakit akışına dayanan menkul kıymet (residential mortgage backed security)** çıkarabilirler.